

ישעיה ברכה

יוצא לאור ע"י אברכי הכולל שבמוסדות "מקור חיים"
בראשות מו"ר עט"ר הרה"ג רבי יוסף מוגרבי שליט"א

בית הכנסת "זכור לאברהם" פיצ'וטו רחוב מפרץ שלמה 100, קרית שרת חולון

ערש"ק פרשת "ויילך", שבת שובה, ה' תשרי תשע"ג גליון מס' 338

גמר זתימה טובה
לכל בית
ישראל!

זתימה טובה!

זהו זה, הכתיבה כבר נעשתה. לכולנו נכתב לפני ימים מספר איך תראה השנה שלנו, האם זאת תהיה שנה טובה וברוכה, מוצלחת ומשגשגת ברוחני ובגשמי או חלילה להיפך. יהי רצון שאנו וכל בית ישראל אחינו נכתבנו לשנה טובה ומתוקה, שנת ישועה וגאולה. אך גם אם חלילה הכתיבה לא היתה כל כך מוצלחת, הרי שלפנינו ימים גדולים וקדושים, ימים בהם אפשר להכריע את הכף לזכות ולהטיב את החתימה, אלו הם עשרת ימי תשובה. בספרים הקדושים מפליגים רבות במעלת ושבח אלו הימים, ימים בהם מלך מלכי המלכים קרוב אלינו מתמיד ושומע את תפילותינו ובקשותינו ביתר שאת, ומחכה שנטיב דרכינו ונשפר מעשינו. מצפה מלכו של עולם לנו, לבניו היקרים שנתקרב אליו באהבה וברצון ונקבל על עצמנו תשובה שלמה ועול מלכות שמים, עול מצוות ועול מידות טובות ודרך ארץ. מיחל הוא בורא כל העולמות, שנתחזק באהבת ישראל אמינית ובקירוב לבבות, באחדות בקרב המחנה ובשלום בגבולינו. אל לנו לפספס את אלו הימים בהבלים וביגיעה לריק ולבטלה. כל מחשבותינו, כוחנו ורצוננו צריכים להיות סביב נקודה אחת - כיצד מתקרבים לשם יתברך ולתורתו הנפלאה, למצוותיו היקרות ולמידותיו הנעלות, כך נזכה בעזרת צור כל עולמים לגמר חתימה טובה לנו ולכל ישראל, שהרי כבר אמרו חז"ל הקדושים מנוחתם עדן: עשה מצוה אחת - הכרע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות! דבר חשוב עלינו לזכור: את כל אותה התעוררות, את כל אותן קבלות והבטחות שאנו מבטיחים לבורא עולם שיטיב לנו את החתימה, את כל התפילות, הסליחות והזעקות צריכים אנו לקחת איתנו ולזכור כל השנה כולה. כך שהקב"ה ישתבח שמו לעד יראה את כוננתנו האמתית, הכנה והטהרה, ויחתמנו בספרים של הצדיקים, ונזכה לכל הטוב שבעולם.

לא ירפך!

נפתח במעשה אמיתי שהיה. יהודי תושב ארה"ב שנתקע פעם עם רכבו באמצע הדרך, דבר שאינו נחמד בכל מקום וזמן ובפרט במדינה בה תחנת הדלק הקרובה יכולה להיות במרחק הליכה של מספר שעות! נוסף לעובדה פרט נוסף שרוצח מסוכן נמלט מאחד מבתי הסוהר באיזור, עובדה שלא העלתה את מצב רוחו של הנהג. במהלך הדרך הבחין לפתע שבא לקראתו ממרחק מה, אדם שנראה כעונה על התיאור של ה"מבוקש". הפחד החל לכרסם בלב הנהג, מזמורי תהילים פצחו מפיו באימה ויראה, והנה אותו ברנש מתקרב, אולם חולף הוא ועובר בלא לנגוע כהוא זה ביהודי, שממהר ליצור קשר עם המשטרה ולדווח על החשוד שחלף לנגד עיניו. המשטרה דלקה אחריו ועצרה אותו, ואכן התברר שזה הוא אכן אותו רוצח מבוקש. לשאלת אחד מחוקריו כיצד זה שלא פגע לרעה באדם שחלף למולו, נענה ואמר: "מה אעשה וליוו אותו שני שומרי ראש אימתניים!". אין ספק שהתהילים אכן פעלו את שלהם והמלאכים הקדושים סוככו עליו! על הפסוק המופיע בפרשתנו: "חיזקו ואימצו אל תיראו ואל תפחדו מפניהם כי ה' אלוקיך הוא ההולך עימך לא ירפך ולא יעזבך", שאל הגאון רבי דוד פארדו זצוק"ל בסיפרו "משכיל לדוד": מדוע הבטחה זו ש"לא ירפך", מדוע שה' יתברך יתן חלילה "ריפיון"? ותירץ שאין כאן שתי הבטחות אלא הבטחה אחת ועניין אחד הוא "כי ה' אלוקיך עימך, ולא יעזבך" ומי שה' עימו ואינו עוזבו - ממילא אמיץ ורב כוח הוא ולא שייך בו רפיון וחולשה!

הדברים מהווים עבורינו זריקת עידוד ונוסכים בנו כוחות עולמים בפרט שנמצאים אנו בעשרת ימי תשובה, ימים ספורים קודם החתימה, עת נמצאים אנו תלויים ועומדים ועינינו אל אבינו מלכנו שיחתמנו לחיים טובים - "למענך אלוקים חיים". התשובה כידוע לכל, אינה מהדברים הקלים ובפרט עבירות שבין אדם לחבירו שאין יום הכיפורים מכפר לאדם עד שיפייס וירצה את חבירו, הן בצער שגרם או דיבור לשון הרע והן בהיזק ממונו של חבירו. פעמים נדמה שהתשובה למעלה מכוחותינו, אולם יהודים הנקראים על שמו של יהודה בנו של יעקב אבינו שהודה ולא בוש, ונטע בנו את כוח ההודאה, להודות על העבר למרות הקושי הרב, ואף אם הדבר כרוך במסירות נפש ממש! עלינו לזכור היטב ולהשריש בקירבנו את היסוד החשוב שיהודי אף פעם אינו לבד במערכה והבא ליטהר מסייעין אותו אף כנגד הטבע! נזכה לגמר חתימה טובה יחד עם כל אחינו בית ישראל, בבוא הגואל ובבניין אריאל במהרה בימינו

- אמן!

זמני כניסת שבת ויציאת השבת

לרכנו תם	יציאת השבת	כניסת השבת	ת"א
19:49	19:13	18:16	ת"א
19:55	19:12	18:01	י-ם
19:53	19:13	18:08	חיפה
19:54	19:13	18:18	כ"ש

הפסרת השבוע:
"שובה ישראל"

מטעמים לשבת

"ה' אלוהיך הוא עובר לפניך... יהושע הוא עובר לפניך" (לא,ג)

פירש רבינו האלשייך הקדוש זצ"ל: משה רבינו ביקש לחזק את אמונו העם ביהושע בן נון, שלא יחששו שמא לא יהיה ה' עם יהושע כאשר היה עם משה, לפיכך אמר: "ה' אלוהיך הוא עובר לפניך, הוא ישמיד את הגויים האלה מלפניך וירשתם." דעו כי לה' הישועה והוא הנלחם לכם. אבל: "היושע הוא עובר לפניך כאשר דיבר ה' ", על ידו תהיה התשועה, כי ה' ניצב לימין מנהיג הדור!

(מעייני השבוע)

"לא ירפך ולא יעזבך" (לא,ו)

שאל הגאון רבי דוד פארוז זצ"ל, בספרו "משכיל לדוד": מדוע הבטחה זו ש"לא ירפך", מדוע שהקדוש ברוך הוא יתן לנו רפיון, חלילה? ותיקן, שאין המדובר בשתי הבטחות, אלא עניין אחד הוא, והוא בהא תליא: "כי ה' אלוהיך הוא ההולך עימך, ולא יעזבך". ומי שה' עימו, ואינו עוזבו - ממילא אמיץ ורב כוח הוא, ואין בו רפיון! משה רבינו לא כהתה עינו ולא נס ליחו עד יום מותו, ודוד המלך היכה את הארי ואת הדוב, כי ה' איתם - מקור הכוח!

(מעייני השבוע)

"ויקרא משה ליהושע ויאמר אליו

לעני כל ישראל זזוק ואמיץ" (לא,ז)

פירש הגאון "בשמים ראש" זצ"ל, שהמנהיג חייב להיות עניו ושפל רוח, אבל כלפי חוץ עליו להיות תקיף ולנהוג נשיאותו ברמה, כמו שמצינו שרבינו הקדוש היה עניו מופלג וציוה: "נהוג נשיאותך ברמים". וזהו שנאמר: "ויקרא משה" העניו מכל אדם "ליהושע, ויאמר אליו: לעני כל ישראל - חזק ואמיץ!"

לעניינהם, תפגין מנהיגות!

(מעייני השבוע)

"הקהל את העם האנשים והנשים והטף" (לא,יב)

כתב רבינו יוסף חיים זצ"ל בספרו "עוד יוסף חי": נראה לומר שהטעם שהקפידה התורה להקהיל את כולם וגם את הטף שאינם לומדים ואינם שומעים, כדי להורות לנו ששלימות קיום מצוות התורה לא תהיה אלא על ידי האחדות, שבצירוף כולם יושלמו מעשה המצוות, ולכן רצתה תורה שיקהילו את כל בני האדם ביחד, שבזה תחול עליהם ברכה, כי ראשי תיבות של טף-נשים-אנשים הוא טנ"א שהוא כלי המקבל ברכה העליונה,

ומספרו שישים כנגד שישים אותיות של ברכת כהנים שהיא הברכה המעולה מכל הברכות, שעל ידי חיבור טנ"א הנזכר שהם טף, נשים ואנשים, יהיה כלי מקבל ברכה של שישים אותיות של ברכת כהנים שהם כמספר טנ"א. ולכן כתבו: "ולקח הכהן הטנא מידך והניחו לפני מזבח ה' אלוהיך", והיינו מיכאל שהוא הכהן הגדול. ונדע שתורה שבעל פה היא שישה סדרים שהם שישים מסכתות, ולכן על ידי זכות התורה שהיא שישים מסכתות, נזכה להשפעה של ברכת כהנים שהם שישים אותיות.

(תורת הפרשה)

"ולמדה את בני ישראל שימה בפייהם" (לא,יט)

כתב בספר "אבני אזל": אל תהיו סבורים כי תצאו ידי חובתכם בכתיבת ספר תורה, בו בזמן שאת בניכם תשלחו לבתי ספר נכריים ולא תחנכו על ברכי התורה, עיקר מטרתה של כתיבת ספר התורה הוא: "ולמדה את בני ישראל שימה בפייהם" - ולא רק כדי להציגה בארון הקודש...

(מעייני השבוע)

מזקנים אתבונן - סיפורי צדיקים

התורה, שהרצוה להוכיח אחרים יכלול עצמו עימם. כמו שנאמר: "הוכח תוכיח את עמיתך - ולא תישא עליו (לבדו) חטא", אלא תכלול גם את עצמך. וזהו: "וילך משה, וידבר אל כל ישראל" זיבור הוא לשון קשה, דברי תוכחה. אבל משה רבינו לא ניצב מולם אלא הלך אליהם וכלל עצמו עימם, וכך השפיעו דבריו ועשו פירות!

על פי

הגאון רבי שלום עמאר זצ"ל, מחבר הספר "שיים שלום", בו יישב את כל קושיות רבינו הרמב"ן זצ"ל על רבינו הרמב"ם זצ"ל, היה שד"ר (שלוחא דרבנן) מטעם חכמי טבריה למדינות המערב. בפרשתנו, בה נצטוונו על כתיבת ספר תורה, נספר מה שמובא בשמו בספר "מעשה צדיקים". יהודי אמיד ממשפחת רבני פינטו הזמין ספר תורה אצל תלמיד רבינו ה"אור החיים" הקדוש זצ"ל, שכתבו בקדושה ובטהרה ובכוונה יתירה. בסיום כתיבתו הובא הספר לבית העשיר, שעשה סעודה גדולה לאנשי עירו שבאו לשמוח בשמחתו. אך בבוקר, כשביקשו לקרוא בספר - נעלם ואינו, והשמחה הפכה לתוגה: הגביר זעק זעקה גדולה ומרה, ושקע בדכאון. שלוש שנים לאחר מכן הגיע לעירו שד"ר מעיר הקודש צפת, ושאל לגביר. הוא סיפר לפי תומנו, כי ערב אחד ערכו בצפת "הסגר" (היינו ליל שימורים ללימוד ולתפילה) ולפתע נפתחו שערי ההיכל מאליהן. תמהו וניגשו להיכל, ומצאו בו ספר תורה חדש, כולו בהדרו, ועליו שם הגביר ושם עירו. והריהו שם עד היום הזה, ונהגים בו בקדושה יתירה בירתם פן ילקח מהם. שמע זאת הגביר, ושמח שמחה גדולה עד מאוד: ככל שהמעשה פלאי, הרי כדברים האלו עצמם נעשה עם כל מצוותינו - דבר אינו נאבד! נתנו פרוטה לצדקה - והיא מעופפת למרום, שמורה שם ב"היכל". למדנו פרק משניות, דף גמרא, האזנו לשיעור תורה, לקללת מוסר, גמלנו חסד, עשינו טובה - הכל נצבר לזכותנו, וזיכנו ביום הדין לשנה טובה ומבורכת!

(מעייני השבוע)

הגאון רבי אברהם פטאל זצ"ל, נולד לפני כמאה שנה בעיר חלב שבסוריה, ומילדותו הקדישוהו הוריו לחיי תורה והוא עשה חייל בלימודיו. בשנת תרצ"ו עלה ארצה והשתקע בשכונת נחלאות בירושלים. הוא פנה מיד להמשיך בחינוך הנוער בו השקיע את כל מרצו עוד בחו"ל, וכינס את ילדי השכונה ללימודים בתלמוד התורה אותו ניהל, מלבד שיעורי התורה אותם השמיע בבתי כנסת שונים בירושלים. גם בשבתות היה דורש ברבים, ובלכתו לאותן דרשות אירע המעשה הבא. בסמוך לבית הכנסת גר יהודי חילוני "להכעיס", שהיה עומד ומעשן בשבת קודש ברחובה של ירושלים. כשראה את הרב הולך לדרשה, התקרב אליו ונשף בפניו את עשן הסגריה! מלוויו של הרב ביקשו להוכיחו ולגער בו, אבל הרה אמר לו בנועם: "שהקדוש ברוך הוא יחזיר אותי ואותך בתשובה שלימה". הדבר חזר שוב ונשנה בכל שבת. הלה התגרה, והרב אמר בנועם: "ה' יחזיר אותי ואותך בתשובה שלימה לפניו!". שבת אחת לא עמד אותו אדם בדרכם. לאחר הדרשה, כאשר הרב ביקש לשוב לביתו, נתקל בו ברחבת בית הכנסת. התעלם ממנו והלך לביתו בחברת מלוויו - והנה הלה פסע אחריהם. הרה נכנס לביתו, ואותו יהודי מבקש להיכנס אחריו. חשש הרב שהלה מבקש לנקום בו על דבריו שהוא יחזור בתשובה, ורמו למלוויו שישארו עימו. נשאר, וגם אותו יהודי. בחדר שררה דממה מתוחה. הלה הפך אותה, באומרו בקול רוטט: "כבוד הרב, אתה מכיר אותי?". תמה הרב, ושאל: "מה רצונך?". "כבוד הרב באתי לבשרך כי ניחמתי על מעשי, וחזרתי בתשובה. בזכותך. אותה תשובה שלך שנאמרה בהבלגה, באהבה, שה' יחזיר אותי ואותך בתשובה, חילחלה בנפשי. אמרתי לעצמי: "אתה מתגרה בו, והוא - לא זו בלבד שאינו משיב מלחמה, אלא כולל את עצמו ואותך יחדיו, בקטיגוריא אחת. הוא רואה בך אח וחבר, כדאי להסתפח אליו. והנה אני כאן - רב, הורייני את דרך התשובה!". רבותינו מצאו הנהגה זו בתחילת פרשתנו. בספר "אהבת חיים", הביא בשם "פניני

זיידת השבוע

מה קשר פורים לפרשתינו?

את התשובות יש לשלוח לפקס: 03-558-4485
בין הפותרים נכונה יוגרל (אחת לחודש) בלי נדר
אוגדן של עלוני ישא ברכה

פתרון החידה מפרשת "ניצבים": רש"י כט,א.

והייתם לי סגולה

סגולה לאריכות ימים, לומר בכל יום פסוקים אלו: "עץ חיים למחזיקים בה ותומכיה מאושר". דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום", מגדל עוז שם ה' בו ירוץ צדיק ונשגב.

(מרוח החיד"א, בשומר ישראל אות י"ג).

מדברי האש הישנה הרה"ג ר' יוסף מוֹגֵרַב שליט"א

זמנור הבנים

השקעה בזמן!

באדם נמצאים שלושה כוחות יסודיים שבאמצעותם יוכל להגיע אל הטוב, וכל אחד מהם שונה מחברו בשורשו ובאופיו, ואלו הם:

א. חסד - שבו שם האדם את עיקרי מעשה החסד לאחרים ומשתדל להטיב עימם ולהשפיע עליהם. ולכן עליו להרגיל את עצמו במידה זו כפי שכתב בספר מגיד מישרים.

ב. יראת שמים - בניגוד לחסד שעיקר פנייתו החוצה. ביראה - צריך הוא לבחון את פנימיותו, וצריך לחשוש לתוצאות מעשיו.

ג. אמת - כוח בקשת האמת מברר את הדרך הנכונה בעבודת ה', בלי לנטות ימין ושמאל, אל צד החסד המופרז או אל צד הביקורת העצמית המופרזת שממעטת במעשים... מי ששורש שאיפתו בחסד, ואף "היראה והאמת" שלו הם "יראה ואמת שבחסד ה'", יתכן ששאיפתו המופרזת להתחסד, תביאה שיפור ממונו יותר מיכולתו, וכן אפשר שירחם גם על אכזרים ויגרום על ידי זה אכזריות לרחמנים כמו שאמרו חז"ל על שאול... וכן מידת היראה - גבורה, עלול הוא למעט במעשים טובים, ואפשר שייכשל בגבורה שבטומאה, כי בהתרכזו בעצמו, נופלת בעיניו חשיבות חבריו, וכן אפשר שיתדרדר אל תהום הגאווה, השנאה והעבודה הזרה. זהו גורל הגבורה כשאינה ממוזגת עם החסד ואהבת הזולת. אבל מידת האמת מאחדת כחוט השערה בכל בעיה והחלטה, זהו גדר התורה הקדושה - תורת אמת. "מי שעיקר שאיפתו אמת לא ייכשל לעולמים" כי האמת לא תמשכנו לשום צד של קלקול, כמו החסד והגבורה כשהן לעצמן, אלא אדרבה, היא עצמה תביאה למיזוג הנכון והאמיתי של החסד והגבורה בהדר השלמות.

חובתנו כהורים "לתפוס" בזמן היכן עומדים ג' הכוחות אלו בילדינו, ולנתב אותם לדרך הנכונה עם השקעה ראויה. לטפח ולרומם את הטוב ולמגר ולכלות את הרע, ובדרך זו נזכה לילדים - חיילים טובים בלגיונו של מלך, ויקויים בהם: "ישראל אשר בך אתפאר".

שלום בית

הכל הבל

כתב הגה"ק בעל ה"בן איש חי" זיע"א במוסריו, שהאישה ככל שתאסוף תכשיטים, ואבנים יקרות, ובגדים נאים ויפים, וכן כלי יקר ותפארת וכבוד, אסור עליה להתגאות ולהתעלות על שום בריה. היות ואומרים אנשי המשל, שלושה אין בהם אמונה. האחד מהם, הוא הזמן. הרבה אנשים התרבה רכושם, ולאחר כן עף מידם. מהם בחייהם ומהם עברו לבניהם, ונאבדו והלכו מהם. וכשהגיעו למצבם זה, נתביישו מאבות אבותיהם, והתחרטו על התגדלותם וגאוותם. אומרים בעלי המשל, אישה אחת ציוותה לכתוב על קברה, נוסח זה: זו פלונית, חייה היו מאה שנה. חייתה בתענוגות והנאות, ילדה שבעים בנים, ורכשה אלף מדינות. אלפיים אניות על שפת הים סדורות, אלפיים עבדים ואלפיים שפחות. ארמונה מצופה זהב, וגגו עשוי אלמוגים, ורצפתו מרוצפת באבני בדולח. ספסליה מקושטים ביהלומים, מצעותיה ארוגות בפנינים, תיבותיה מאבני נופך, וכסאותיה מאבני שוהם. תבשיליה ממאות מינים, כלי תזמורתה ינגנו אלף מיני נגינה, ומיני ההנאות ללא חשבון. לפניו יעמדו אלף בחורים, ולידה ישבו מאות יתידים. ולאחר שרכשה כל אלה הנזכרים, שכנה במקום זה, ישנה על העפר, ערומה וריקה מכל הרכוש. התולעים נעשו חבריה במקום הבחורים והיתידים. כל מי שיראיה במראה זה, לא יתגאה בענייני הזמן. חכם אחד אמר לתלמידו, בני מה שבידך בעולם הזה, אינו רכושך. כי תתבונן על מצבם, ותראה מה ששייך לך, היה אצל זולתך, ולאחר כן בא אליך, הסתובב הרוח ויסתובב, הסתובב הרוח ויסתובב. עוד שמענה הנשים, אלו הדברים אשר אמר אדונינו המלך שלמה, אשר היה מלך בן מלך, עליו השלום, ואלו פירוש הדברים: הבל הבלים אמר קוהלת הבל הבלים הכל הבל - ומה צריכה האישה לזכור? "סוף דבר הכל נשמע את האלוקים ירא ואת מצוותיו שמור כי זה כל האדם".

חבל על נשים יראות ושלמות המבזבזות חיהן להבל וריק, רוב ימיהן הולכים על קנאת איש מרעהו ואישה מרעותה ומה עלתה בידן?... ינצלו את הימים לתפילה על הבנים. לקירבת ה' ויזכו לשני שולחנות בעולם הזה ובעולם הבא, מלאים זיו ומפיקים נוגה, נאה זיום בכל העולם.

אברי שיפר

* הרה"ק רבי אברהם מזלוטשוב אומר: תמים נקרא מי שפיו וליבו שווים.

* הרה"ק רבי יהונתן אייבשיץ אומר: אין יקר בנבראים כהזמן.

* הרה"ק רבי ישראל מסלנט אומר: יש העוזבים את אומנות השחיטה, ועוברים לעסוק במלמדות, כי פוחדים מהאחריות של איסור נבלה, מדוע לא יחששו לפגימת נשמות הילדים?

* הרה"ק רבי דוד מלעלוב אומר: סוס עלוב, מקנא אני בך, כמה נפשות טהורות אתה משמת.

(פתגמים נבחרים)

על כן יאמרו המושלים - משל ונמשל

ה'. אלא הוא כישלון והדרדרות לאדם, ומחשיך את אור הנשמה, ועל כן צריכה להיות עיקר החרטה וראשית התשובה!

שובה ישראל עד ה' אלוקיך, כי כשלת בעוונך", אמר המגיד מזובנא וצ"ל: משל למה הדבר דומה? לאדם שבא לעיר המלוכה, וחקר ודרש כיצד יוכל להביא את משפטו בפני המלך, כיצד יוכל להגיע אליו ולהתיצב בפניו. אמרו לו: "המלך הוא הערכאה העליונה. קודם עליך להתיצב בפני השופט שבעירך, על החלטתו תוכל לערער בפני השופטים שבעיר המחוז, לאחר מכן תוכל להגיש את תעצומותיך בפני השרים שבעיר המלוכה, רק לבסוף מגיעים אל המלך עצמו!". ענה ואמר: "אמת, נכון הדבר, אבל אני עויתי ופשעתי בחטא חמור ונורא, ואין כל ספק כי כל השופטים יחייבוני פה אחד. הסיכוי היחיד שיש לי לצאת זכאי הוא בהתעוררות רחמי המלך עלי. משום שכל השופטים כפופים לספר החוקים, ואילו המלך רשאי לחון כרצונו, ומי יאמר לו מה יעשה!". זהו שאמר הנביא לישראל: "שובה ישראל - מיד - עד ה' אלוקיך", עמדו והתייצבו מיד בפני המלך. ומדוע? "כי כשלת בעוונך", וכל שרי מעלה לא יקבלו את תפילותיכם, אין לכם תקוה אלא בחסדי הקב"ה, הפונה בחסדיו גם אל תפילת הערער! וזהו שאמר הכתוב: איכה ג' (לט): "מה יתאוון אדם חי, גבר על חטאיו - נחפשה דרכנו ונחקרה ונשוב עד ה' ". וכל זה נרמז במאמר הגמרא (יומא פו:). "גדולה תשובה, שמגעת עד כסא הכבוד, שנאמר (הושע יג, ג): "קחו עמכם דברים ושובו אל ה'!".

(שערי ארמון)

"שובך ישראל עד ה' אלוקיך כי כשלת בעוונך", פירוש הדברים אמר המגיד מזובנא וצ"ל, שיש הבדל בין המקלקל חפץ לעובר עבירה. נכון הוא, שגם עובר העבירה מקלקל קלקול נורא. הוא משחית עולמות רוחניים ומחולל חורבן איום. אבל בכך אין די, הוא מקלקל ומשחית גם את נפשו! מי ששובר חפץ - אינו מקלקל בכך את ראייתו. רואה הוא שהחפץ שבור, ועל כן יכול הוא לחפש את הדרכים לתקנו, אבל מי שעובר עבירה גורם לעצמו עיוורון, מחזיר בנפשו טומאה, אופף את עצמו בחשיכה. וממילא, אינו רגיש עוד לעבירה, ואינו רואה עוד את נוראותה. וכמו שאמרו: כיון שעבר אדם עבירה ושנה בה, נעשית לו כהיתר (מועד קטן כז.). ועל זה קונן ירמיהו הנביא: "בני יצאוני, ואינם" (ירמיה יב). כלומר, לא זו בלבד שהם יצאוני - אלא אינם עוד במדרגתם, הם התדרדרו על ידי היציאה, ואינם חשים עוד בחסרונם. לכן לא יתנו לב לשוב! משל למה הדבר דומה? לאדם שנגנב ממנו חפץ יקר ערך. יש לו סיכוי להשיבו, אם ימצא את הגנב ויחזיר את הגנבה. אבל אם מכר הגנב בנתיים את החפץ ובזבז את הכסף - אבדו סיכוייו! ועל כך אמרה תורה: "רק השמר לך ושמור נפשך מאוד", כלומר: השמר מן העברה, ושמור את הנפש שלא תטמא כתוצאה מהעבירה. משל למה הדבר דומה? לאדם שאיבד אבדה - יש לו סיכויים לחפשה במקום שבו אבדה. אבל אם התרחק משם מרחק רב - שוב לא ימצאנה, אלא אם כן ישוב על עקבותיו. וזהו "שובה ישראל עד ה' אלוקיך", לשוב לטהרת הנפש שלפני העבירה, שאם לא כן - לא נחוש כלל שחסר לנו משהו, ושאינו צריכים לשוב. "כי כשלת בעוונך" - העוון אינו השחתה בלבד, השחתת עולמות ועבירה על רצון

אל תיקרי הליכות אלא הלכות

- ✓ אמרו חכמינו שחסד הוא בין גופו ובין בממונו, וחסד שבגופו נחלק לשלוש מעלות: מעשה, דיבור ומחשבה, שבכל משהו שמטיב לחבירו, הרי זה בכלל חסד, וישא ברכה מאת ה'.
- ✓ המלמד תורה לאחרים הוא בכלל חסד, ומכל מקום אינו יוצא בזה ידי חובתו כל זמן שלא עסק בגמילות חסד ממש להטיב לו גם בגופו.
- ✓ בכלל מצוות חסד הוא שאם איזה אדם כועס על חבירו, והוא מסיר את הכעס בדיבור ומביא שלום ביניהם, וכן אם יכול בדיבורו לסבב שלא יבוא רעה על חבירו, גם זה בכלל חסד, וכמו שכתוב אצל יוסף הצדיק: "כי אם זכרתני אתך כאשר ייטב לך ועשית נא עמדי חסד, והזכרתני אל פרעה והוצאתני מן הבית הזה" (בראשית מ"ד).
- ✓ יש לאדם לשית עצות בנפשו ולחשוב איך להטיב לעניים ולאנשים המצטערים, וכן לשית עצות איך לקרב בני אדם לתורה ויראה.
- ✓ המייעץ לחבירו עצה ההוגנת לו בענייניו הרי הוא בכלל חסד. וחייב אדם לטרוח בדרישת טוב לעמו ולשקוד בעמל נפשו על תקנת חבירו אם דל ואם עשיר, וזאת מן החמורות ומן העיקרים הנדרשים מן האדם, שנאמר: "הגיד לך אדם מה טוב ומה ה' דורש ממך כי אם עשות משפט ואהבת חסד" (מיכה ו, ח).
- ✓ אם רואה בחבירו שהוא עצב מפני דלותו או איזה צרה חלילה ואינו יכול לעזור לו, מצוה על כל פנים לדבר על ליבו ולהפיגו מדאגתו וזה נכלל בגמילות חסד, וכמו שכתוב בספרים שאפילו אם דל הוא ואין ידו משגת לעסוק בגמילות חסד ממש, מכל מקום יוכל להשיג מידה זאת בלא כסף ובלא מחיר, על ידי שידבר על לב העני והיהו דבריו נחת רוח לאביון, וינחמנו ממעשיו ומעצבון ידיו ויכבדהו, ושכרו גדול מאוד שמומן עבור מצוה זו לחיי העולם הבא.
- ✓ וכן בכלל חסד להתפלל על חבירו שנמצא בצרה ובמצוקה, ואפילו אם אותו פלוני בעצמו אינו יודע מזה, וכשם שמצינו שאברהם אבינו התפלל על אנשי סדום וכל שכן על ישראל. וכן יתפלל על החולה שירפאהו ה' שזה הכל בכלל ביקור חולים.
- ✓ אמרו חכמינו: "הוי מקבל את כל האדם בסבר פנים יפות", וגם זה בכלל חסד. וכל שיועד בחבירו שרגיל ליתן לו שלום, מצוה להקדים לו שלום שנאמר "בקש שלום ורדפהו" (תהילים לד, טו). וגדולי חכמינו היו מקדימים שלום לכל אדם ואפילו לנכרי בשוק. וכל שנתנו לו שלום ולא החזיר - נקרא גזלן.
- ✓ אם ידעת בשורה טובה לחבירך - יבשר לו מיד את בשורה הטובה, וחיייתה נפשו בגללך, כי המבשר טוב משיב הרוח, והזהר מלבשר בשורה רעה, ואם ידעת דבר רע או שמועה רעה, לא ישמע על פיך, כי אתה גורם נזק גדול שהשומע יתעצב וימעט בעבודת ה', והעוון תלוי בך, וכתוב: "מוציא דיבה הוא כסיל".
- ✓ מי חנוה ה' במעט כוח דיבור וכושר הבעה בפה, חסד עצום יעשה אם בהופעתו בשמחת מצוה כגון: אירוסין, חתונה, שבע ברכות, ברית מילה, פדיון הבן, בר מצוה - ישמיע דברי תורה מענייני דיומא בצירוף ברכות, איחולים וקילוסים לבעלי השמחה. וכן בעת לוויה רח"ל ואזכרה ישמיע דברי הספד והתעוררות. כי בלא זה, כל מעמדים אלו חולפים בצורה יבשה וחסרת טעם. ואילו בעל כושר הדיבור, יכול להפוך אותם למעמד של התרגשות והתעלות הנפש.
- ✓ להעמיד פנים שוחקות, בשעה שאדם מבקש לומר מילתא דבדיחותא (דברי שחוק ובדיחות) - גם זה בבחינת גמילות חסד.
- ✓ חסד גדול הוא לומר "קדיש" וללמוד משניות, לעילוי נשמות ישראל הגלמודים והגלמודות הערירים, שלא הניחו אחריהם זרע שיתפלל לטובת נשמתם, או שבניהם פרקי עול חלילה, ולא השכילו ההורים מבעוד מועד לדאוג שבמוסד תורני יאמרו עליהם קדיש וילמדו משניות לעילוי נשמתם.
- ✓ מי שקנה חפץ וליבו כבד עליו שמה החפץ אינו טוב, או שקנה במחיר גבוה, חסד יעשה חבירו אם יבליט לקונה את המעלות שקיימים בחפץ זה. ואף אם אין בחפץ מעלות, דרך ארץ לשבח מקחו בפניו, כדי שלא יהיה הלוקח עצוב.
- ✓ מצוה רבה לדון לכף זכות, ואף אם נראה חובה - יכירעוהו לזכות. ודע כי כפי הנהגתך עם בני אדם כך יתנהגו בשמים עימן, מידה כנגד מידה שיורד על פי מידותיו.
- ✓ לעולם ילמד סניגוריא על ישראל, כלל ופרט יצדיק ישראל וילמד עליהם זכות, וגדעון נגלה עליו ה' בעבור שלימד סניגוריא על ישראל.

(הבית היהודי)